

Aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza

Warsztat 1

Międzyregionalne łańcuchy wartości w województwie mazowieckim

22 lipca 2019

Prowadzący: Jacek Dębczyński, Łukasz Wielec, Tomasz Klimczak

Agenda warsztatu

1. Rozpoczęcie, informacja o pracach nad aktualizacją RIS Mazowsze, cele i program warsztatu
2. Wprowadzenie do łańcuchów wartości na Mazowszu
3. Identyfikacja obszarów, w których istnieje potencjał do tworzenia łańcuchów wartości międzyregionalnych
4. Przerwa – godzina 12:00 – 12:25
5. Identyfikacja barier rozwoju zidentyfikowanych potencjalnych międzyregionalnych łańcuchów wartości
6. Zakończenie warsztatu – godzina 14:00

Czas rezerwowy: 14:00 – 15:00

Cele warsztatu

1. Przedstawienie uczestnikom warsztatu **wyników badań i analiz** dotyczących łańcuchów wartości na Mazowszu.
2. **Identyfikacja łańcuchów wartości** wiążących przedsiębiorstwa z regionu warszawskiego stołecznego i regionalnego mazowieckiego.

Część I

Dualizm rozwoju gospodarczego województwa mazowieckiego

Wprowadzenie do łańcuchów wartości na Mazowszu

Tomasz Klimczak

Wskaźniki charakteryzujące potencjał gospodarczy regionów woj. mazowieckiego (1)

Wskaźnik	Wartość wskaźnika, warszawski stołeczny	Pozycja warszawskiego stołecznego i województwa sąsiadujące w rankingu	Wartość wskaźnika, mazowiecki regionalny	Pozycja mazowieckiego regionalnego i województwa sąsiadujące w rankingu	Polska
Podmioty gospodarki narodowej i pracujący					
Udział liczby podmiotów gospodarczych w podmiotach ogółem w Polsce	14,2%	1. lokata, śląskie, wielkopolskie	4,5%	10. lokata, lubelskie, podkarpackie	100%
Liczba podmiotów odniesiona do 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w odniesieniu do średniej krajowej	187%	1. lokata, zachodniopomorskie dolnośląskie	74%	16. lokata, lubelskie, podkarpackie	100%
Udział przedsiębiorstw dużych w przedsiębiorstwach dużych w Polsce ogółem	20,4%	1. lokata, śląskie, wielkopolskie	3,5%	10. lokata, podkarpackie, lubelskie	100%
Udział liczby pracujących w liczbie pracujących w Polsce ogółem	12,2%	2. lokata, śląskie, wielkopolskie	6,1%	7. lokata, łódzkie, pomorskie	100%
Struktura gospodarki województwa					
Udział podmiotów z sektora usług	84%		81%		81%
Udział podmiotów sektora przemysłu	7,5%		10,2%		7,7%
Udział podmiotów z sektora rolnictwo (sekcja A)	0,4%		3,2%		1,4%
Udział podmiotów z sektora Informacja i komunikacja w liczbie podmiotów z tej sekcji w Polsce ogółem	30%		3,2%		100%
Udział podmiotów z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie podmiotów w Polsce	36,9%	1. lokata, śląskie, podkarpackie	1,1%	14. lokata, opolskie, warmińsko-mazurskie	100%

Wskaźniki charakteryzujące potencjał gospodarczy regionów woj. mazowieckiego (2)

Wskaźnik	Wartość wskaźnika, warszawski stołeczny	Pozycja warszawskiego stołecznego i województwa sąsiadujące w rankingu	Wartość wskaźnika, mazowiecki regionalny	Pozycja mazowieckiego regionalnego i województwa sąsiadujące w rankingu	Polska
Nakłady i wyniki					
Udział nakładów inwestycyjnych w nakładach w Polsce ogółem	17,2%	1. lokata, śląskie, dolnośląskie	5,6%	8. lokata, opolskie, pomorskie	100%
Techniczne uzbrojenie miejsca pracy w stosunku do średniej w Polsce	175%	1. lokata, dolnośląskie, śląskie	81%	11. lokata, małopolskie, warmińsko-mazurskie	100%
Udział wartości kapitału zagranicznego na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym do średniej krajowej	350%	1. lokata, wielkopolskie dolnośląskie	37,6%	10. lokata opolskie, świętokrzyskie	100%
Udział przychodów ogółem z całokształtu działalności w przychodach przedsiębiorstw w Polsce ogółem	26,4%	1. lokata, wielkopolskie, śląskie	6,0%	7. lokata, pomorskie, łódzkie	100%
Udział w zysku netto wypracowanym w Polsce ogółem	26,0%	1. lokata, wielkopolskie, śląskie	7,2%	5. lokata, małopolskie, dolnośląskie	100%
Udział w tworzeniu PKB					
Udział w tworzeniu PKB (i WDB) w Polsce ogółem	17,1% (17,1%)	1. lokata, śląskie, wielkopolskie	4,7% (4,7%)	7. lokata, Kuj.-pom., podkarpackie	100%
Udział w tworzeniu wartości dodanej brutto w sekcjach gospodarki	(sekcja F) (16,2%), (sekcja K) (26,3%), (sekcja G) (23,2%), w sektorze usług pozostałych (18,4%).	1. lokata	(sekcja A) (16,1%)	1. lokata	100%

Wskaźniki charakteryzujące potencjał gospodarczy regionów woj. mazowieckiego (3)

Wskaźnik	Wartość wskaźnika, warszawski stołeczny	Pozycja warszawskiego stołecznego i województwa sąsiadujące w rankingu	Wartość wskaźnika, mazowiecki i regionalny	Pozycja mazowieckiego regionalnego i województwa sąsiadujące w rankingu	Polska
Innowacyjność					
Udział przedsiębiorstw innowacyjnych w przedsiębiorstwach przemysłowych ogółem	22,9%	1. lokata, małopolskie, lubelskie	14,5%	16. lokata, warmińsko-mazurskie, lubuskie	100%
Nakłady na działalność innowacyjną przedsiębiorstwach przemysłowych	17,4%	2. lokata, opolskie, małopolskie	12,1%	15. lokata, warmińsko-mazurskie, lubuskie	100%
Współpraca w zakresie działalności innowacyjnej w przedsiębiorstwach przemysłowych jako % przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie	38,6%	1. lokata, małopolskie, świętokrzyskie	28,1%	13. lokata, dolnośląskie, kujawsko-pomorskie	100%
Działalność B+R					
Udział liczby podmiotów aktywnych badawczo w liczbie takich podmiotów w Polsce ogółem	22,8%	1. lokata, małopolskie, śląskie	2,2%	13. lokata, warm.-maz., podlaskie	100%
Udział nakładów na działalność B+R w nakładach na B+R w Polsce ogółem	37,4%	1. lokata, małopolskie, śląskie	1,6%	9. lokata, kuj.-pom., lubelskie	100%
Udział personelu zaangażowanego w działalność B+R w personelu B+R w Polsce ogółem	28,7%	1. lokata, małopolskie, śląskie	1,1%	15. lokata, opolskie, świętokrzyskie	100%

Województwo **mazowieckie jest liderem** wśród województw w Polsce niemalże we wszystkich wymiarach aktywności gospodarczej, przy czym występują **znaczące różnice** pomiędzy potencjałem regionu warszawskiego stołecznego a regionu mazowieckiego regionalnego, na korzyść tego pierwszego.

Region **warszawski stołeczny** zajmuje **pierwszą pozycję** w rankingu województw pod względem potencjału i wyników gospodarczych, najczęściej obok województw śląskiego i dolnośląskiego. Z kolei na poziomie podregionów **podregion miasta Warszawy ma decydujący wpływ** na wskaźniki regionu warszawskiego stołecznego, a tym samym na wskaźniki makroregionu województwa mazowieckiego.

Region **mazowiecki regionalny** w rankingu województw Polski lokuje się zwykle **w połowie stawki**, często obok województw Polski Wschodniej: podkarpackiego, lubelskiego i świętokrzyskiego. Region mazowiecki regionalny, jako całość, **przoduje pod względem udziału w produkcji rolnej** w PKB kraju. W sektorze przemysłu, który ma istotny udział w strukturze gospodarczej regionu mazowieckiego regionalnego, występuje koncentracja potencjału w kilku lokalizacjach: zwłaszcza w Radomiu i Płocku oraz w mniejszym stopniu w Siedlcach, Ostrołęce i Mławie.

Inteligentne specjalizacje
województwa mazowieckiego
w podziale na regiony

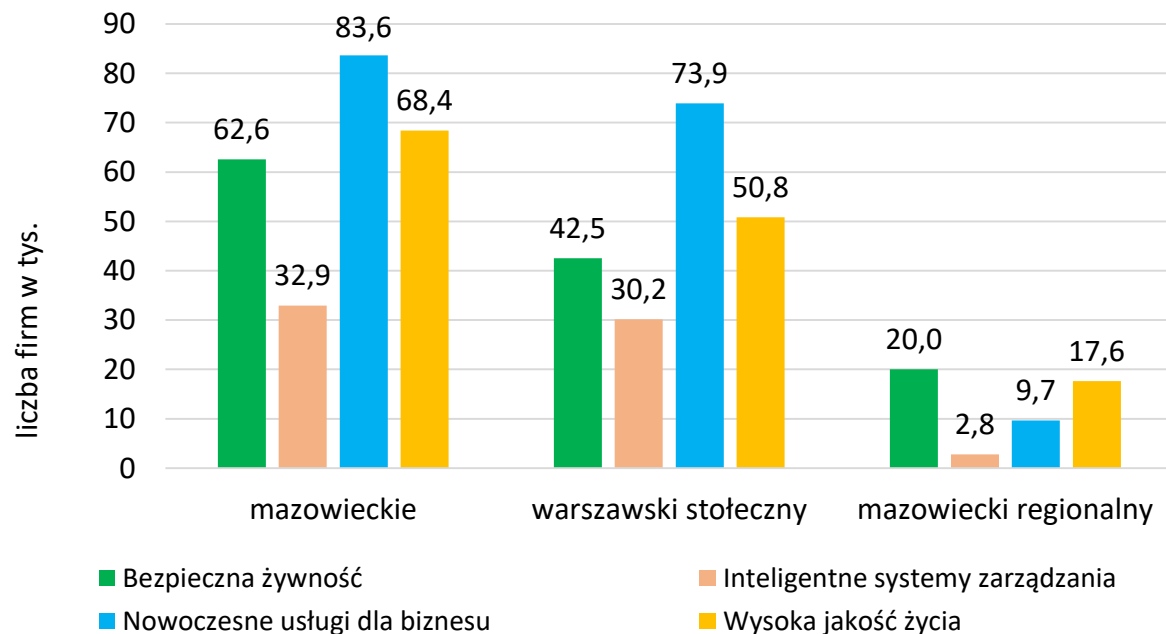
Łącznie na Mazowszu działa **247,5 tys. firm należących do inteligentnych specjalizacji** (1/3 ogółu)

4/5 firm działających w obszarze mazowieckich inteligentnych specjalizacji zlokalizowana jest w regionie **warszawskim stołecznym – 197,4 tys.** a 1/5 – **w mazowieckim regionalnym (około 50 tys.)**

Udział firm przypisanych do mazowieckich inteligentnych specjalizacji w populacji firm jest wyższy w warszawskim stołecznym (35,3%) niż w mazowieckim regionalnym (28,1%).

W **stołecznym warszawskim** najwięcej firm działa w specjalizacjach **Nowoczesne usługi dla biznesu** (37,4%) oraz **Wysoka jakość życia** (25,7%)

W **mazowieckim regionalnym** najliczniej reprezentowana jest specjalizacja **Bezpieczna żywność** (39,9%) oraz **Wysoka jakość życia** (35,1%)

Region	Wskaźnik	Bezpieczna żywność	Inteligentne systemy zarządzania	Nowoczesne usługi dla biznesu	Wysoka jakość życia	Razem
warszawski stołeczny	liczba przedsiębiorstw tys.	42,5	30,2	73,9	50,8	197,4
mazowiecki regionalny	liczba przedsiębiorstw tys.	20	2,8	9,7	17,6	50,1
warszawski stołeczny	Odsetek przedsiębiorstw	21,5%	15,3%	37,4%	25,7%	100%
mazowiecki regionalny	Odsetek przedsiębiorstw	39,9%	5,6%	19,4%	35,1%	100%

W przypadku warszawskiego stołecznego

Silnie zaznacza się koncentracja w zakresie **Inteligentnych systemów zarządzania** (LQ=1,93). W żadnym innym regionie ta koncentracja nie jest tak silna (małopolskie 1,09, dolnośląskie 1,08, pozostałe LQ<1)

Wyższy niż przeciętna krajowa jest także wskaźnik dla **Nowoczesnych usług dla biznesu** - osiąga poziom LQ=1,27. Większa koncentracja widoczna jest w dolnośląskim 1,60 i lubuskim 1,32.

W regionie **mazowieckim regionalnym** można mówić o koncentracji działalności wyłącznie w przypadku **Bezpiecznej żywności** LQ=1,13, choć w skali kraju trudno mówić o unikalności tej inteligentnej specjalizacji bowiem wyższe lub podobne wartości LQ ma jeszcze 5 województw (najwyższe: świętokrzyskie 1,21 i opolskie 1,16)

W obu regionach województwa mazowieckiego **następowała koncentracja (wzrost LQ)** w latach 2015-2017 **we wszystkich inteligentnych specjalizacjach** oprócz Inteligentnych systemów zarządzania w mazowieckim regionalnym (zmniejszenie wartości współczynnika LQ w badanym okresie)

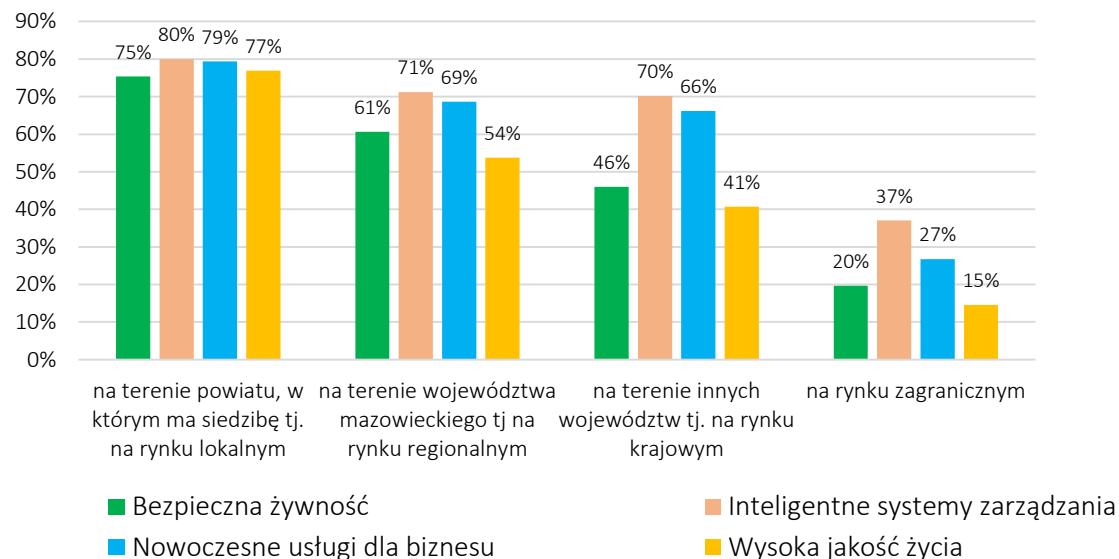
Współczynnik lokalizacji (LQ) jest miarą pokazującą relatywną pozycję (specjalizację) danej jednostki terytorialnej w danym kraju. Wskaźnik LQ=1 oznacza dany rodzaj działalności jest na średnim krajowym poziomie. LQ>1 oznacza koncentrację działalności w danej w jednostce terytorialnej. Do obliczania LQ zazwyczaj wykorzystuje się dane o liczbie podmiotów lub o liczbie pracowników.

Region		Bezpieczna żywność	Inteligentne systemy zarządzania	Nowoczesne usługi dla biznesu	Wysoka jakość życia
warszawski stołeczny	współczynnik lokalizacji LQ	0,77	1,93	1,27	0,87
mazowiecki regionalny	współczynnik lokalizacji LQ	1,13	0,55	0,52	0,95
warszawski stołeczny	zmiana współczynnika lokalizacji	0,028	0,025	0,049	0,017
mazowiecki regionalny	zmiana współczynnika lokalizacji	0,023	-0,002	0,019	0,026

Firmy należące do **Inteligentnych systemów zarządzania** oraz **Nowoczesnych usług dla biznesu** zdecydowanie częściej niż dwie pozostałe specjalizacje mają szerszy zasięg oddziaływania, w szczególności krajowy, ale także – zwłaszcza w przypadku **Inteligentnych systemów zarządzania** – zasięg zagraniczny.

Najbardziej lokalne i najmniej nastawione na rynek krajowy oraz, w szczególności, zagraniczny, są firmy działające w specjalizacjach **Bezpieczna żywność** oraz **Wysoka jakość życia**

W firmach eksportujących największy udział przychodów z eksportu w przychodach ogółem deklaruują firmy należące do inteligentnej specjalizacji **Bezpieczna Żywność**

Jaki udział w całkowitych przychodach, które firma osiągnęła w roku 2017, stanowiły przychody z eksportu?

	Bezpieczna żywność	Inteligentne systemy zarządzania	Nowoczesne usługi dla biznesu	Wysoka jakość życia
Mniej niż 10%	52,5%	56,8%	56,9%	58,6%
10% - 25%	15,0%	9,5%	9,8%	3,4%
26% - 50%	2,5%	6,8%	2,0%	6,9%
51% - 75%	10,0%	5,4%	2,0%	3,4%
76% - 99%	10,0%	5,4%	9,8%	0%
100%	2,5%	5,4%	2,0%	3,4%
Nie wiem	7,5%	10,8%	17,6%	24,1%

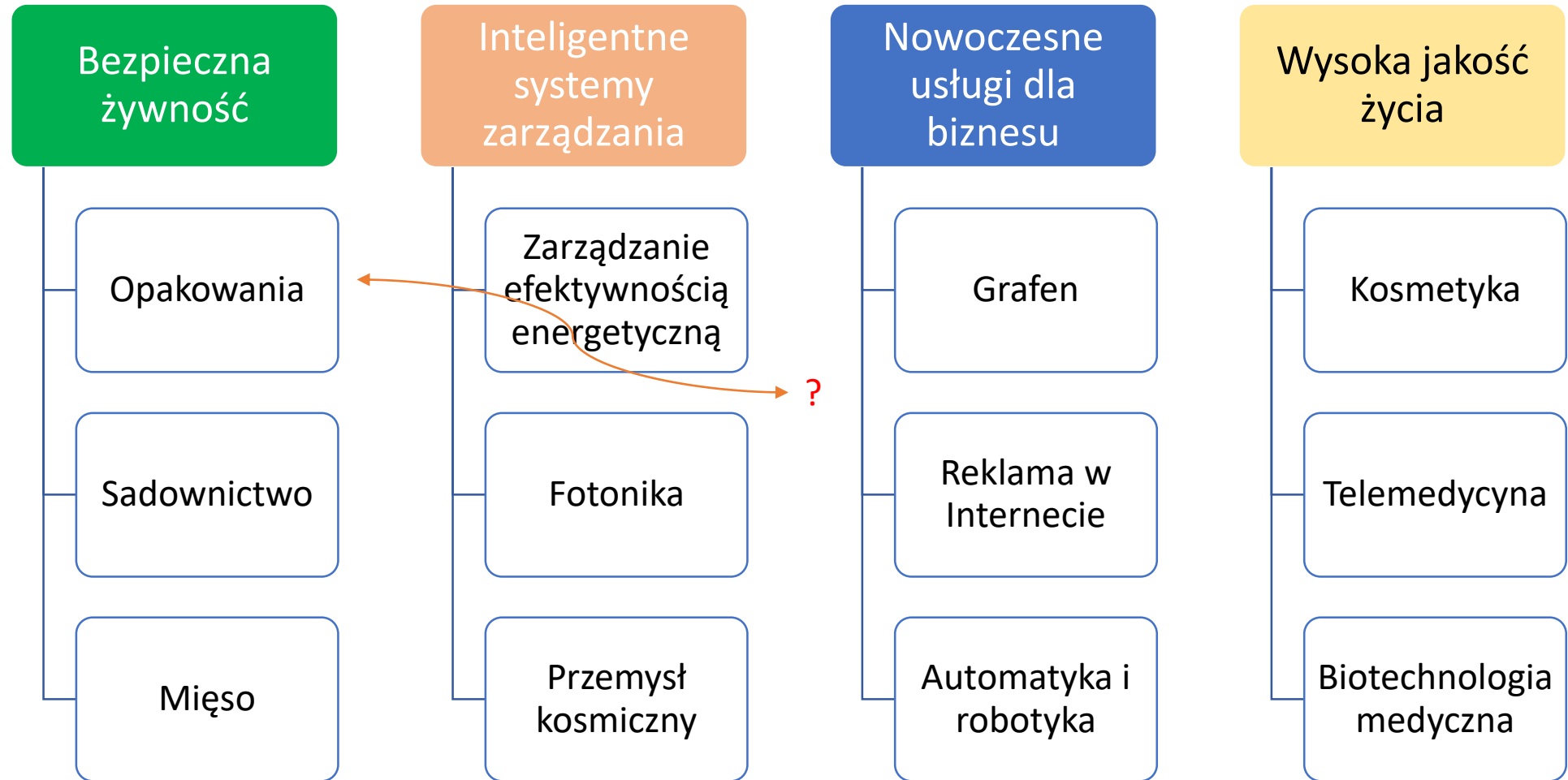
Łańcuchy wartości a inteligentne specjalizacje województwa mazowieckiego

Łańcuch wartości to droga jaką przechodzi dany produkt lub usługa zanim trafi do finalnego odbiorcy, począwszy od projektowania, pozyskiwania materiałów do produkcji, wytwarzania (produkcja komponentów, produkcja finalna), dystrybucji i sprzedaży aż po utylizację odpadów).

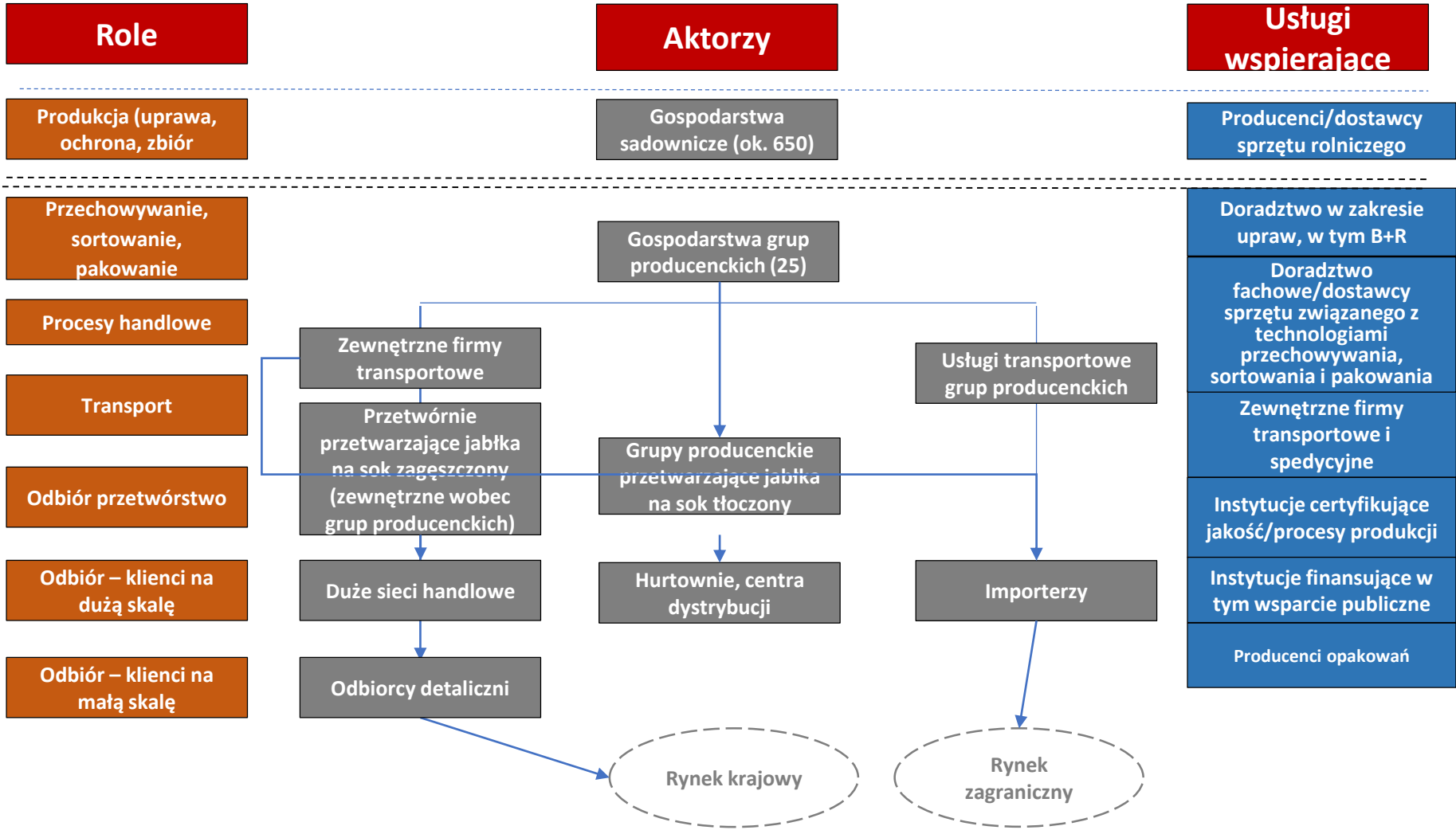
Inteligenta specjalizacja	Łańcuch wartości	Opis
Bezpieczna żywność	Opakowania	Projektowanie, produkcja i recykling opakowań w branży spożywczej, w tym opakowań zwiększających funkcjonalność produktów (biodegradowalne, przedłużające termin ważności, komunikujące się z użytkownikiem i otoczeniem i inne).
	Sadownictwo (produkcja jabłek)	Uprawa, zbiór, sortowanie i przechowywanie, dystrybucja.
	Mięso	Hodowla, produkcja mięsa i produktów mięsnych, przechowywanie, dystrybucja
Inteligentne systemy zarządzania	Zarządzanie efektywnością energetyczną	Poprawa jakości paliw, ogniwa paliwowe, technologie przetwórstwa ropy naftowej, smart grids, magazynowanie energii, odnawialne źródła energii, odpady w energetyce, energooszczędność, odzyskiwanie energii
	Fotonika	Światłowody, detektory podczerwieni, lasery do obróbki przestrzennej i powierzchniowej, lasery do zastosowań medycznych, sprzęt pomiarowy i badawczy, systemy obrazowania i skanowania
	Przemysł kosmiczny	Produkcja podzespołów i integracja systemów wykorzystywanych w kosmosie.
Nowoczesne usługi dla biznesu	Grafen	Technologie produkcji grafenu, poszczególne aplikacje grafenu.
	Automatyka i robotyka	Tworzenie nowych procesów, optymalizacja procesów, nowe produkty i technologie w automatyce i robotyce.
	Reklama w Internecie	Agencje reklamowe, domy mediowe, studia filmowe, architektura, usługi projektowe (wzornictwo).
Wysoka jakość życia	Kosmetyka	Rozwój, produkcja i marketing surowców dla branży kosmetycznej, kosmetyków oraz usług kosmetycznych
	Telemedycyna	Produkcja sprzętu i oprogramowania do świadczenia usług telemedycznych. Świadczenie usług telemedycznych.
	Biotechnologia medyczna	Opracowywanie nowych rozwiązań w zakresie biotechnologii, które nakierowane są na poprawę jakości życia.

Łańcuchy międzyregionalne

Które łańcuchy wartości mogą połączyć firmy z warszawskiego stołecznego i mazowieckiego regionalnego?

MAPA ŁAŃCUCHA SADOWNICTWO

Źródło: Identyfikacja łańcuchów wartości w inteligentnych specjalizacjach Mazowsza, UMWM, 2016

Identyfikacja obszarów, w których
istnieje potencjał do tworzenia
łańcuchów wartości międzyregionalnych
(pomiędzy warszawskim stołecznym a
regionalnym mazowieckim)

I część warsztatu

Jacek Dębczyński, Łukasz Wielec, Tomasz Klimczak

Przerwa kawowa

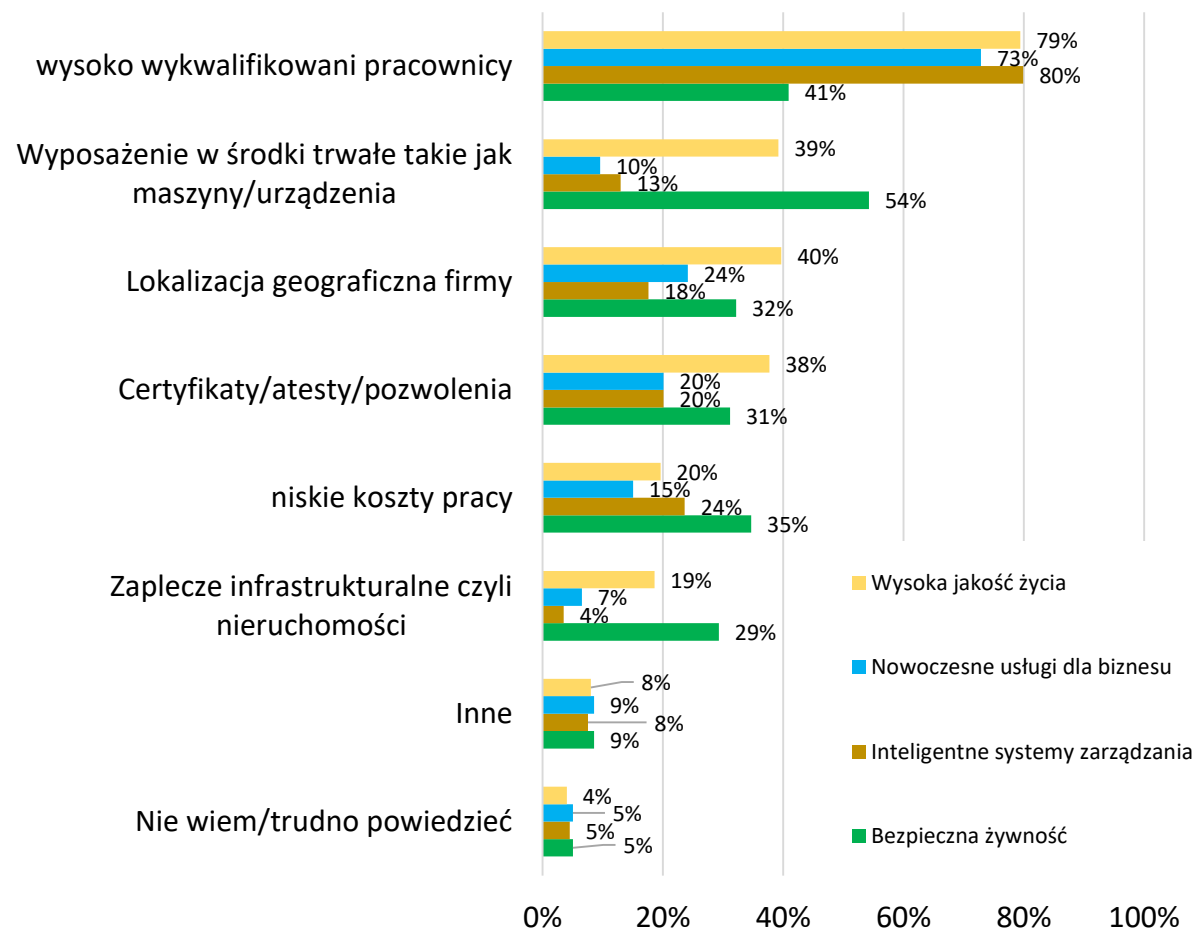
12:00 – 12:25

Część II

Bariery rozwoju międzyregionalnych
łańcuchów wartości

Tomasz Klimczak

Czynniki i zasoby konkurencyjności przedsiębiorstw

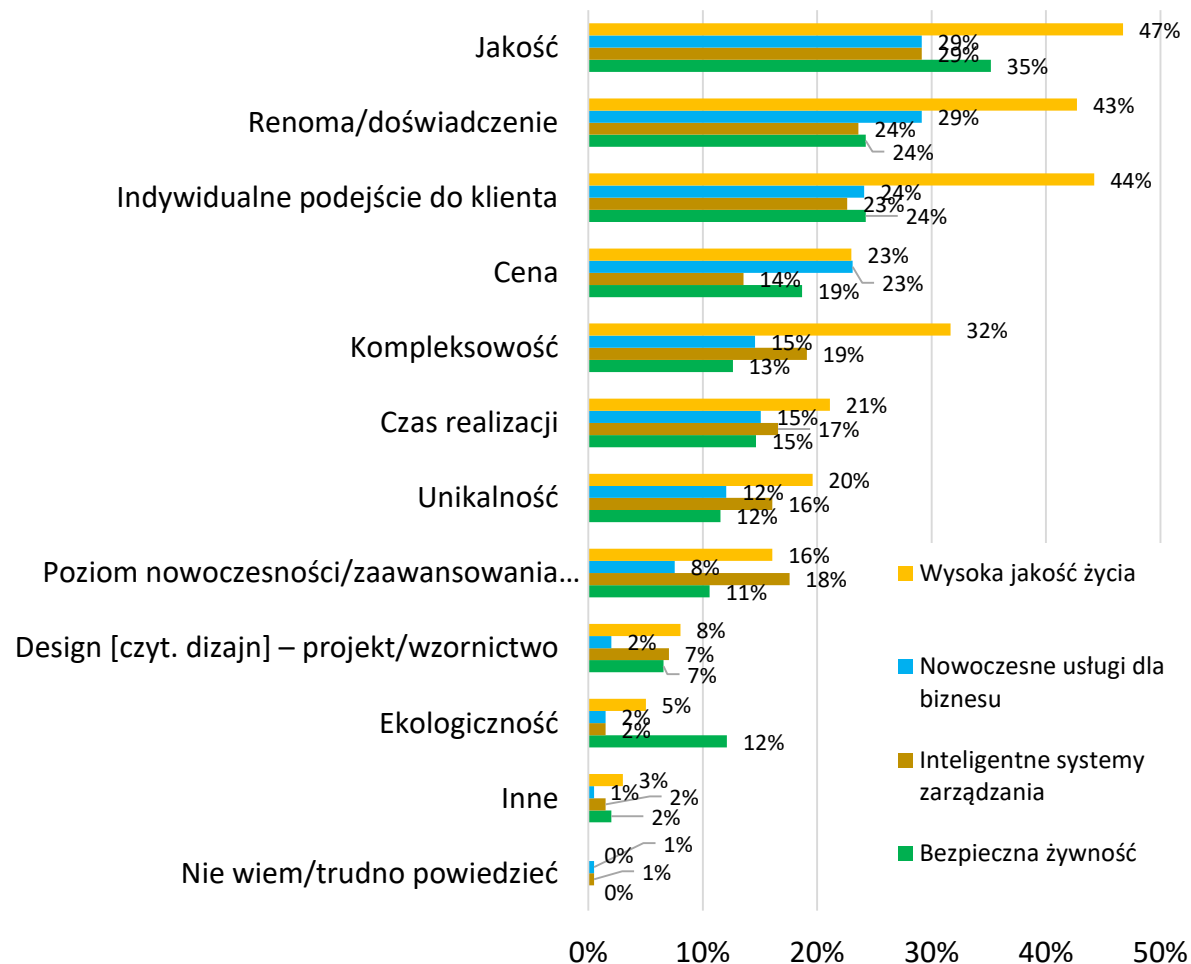
Kapitał ludzki jest istotnym czynnikiem konkurencyjności mazowieckich przedsiębiorstw, a ryzyko jego niedoborów kluczowym wyzwaniem i potencjalnie barierą dla rozwoju.

Dostęp do wysoko wykwalifikowanych kadr ma większe znaczenie dla **Nowoczesnych usług dla biznesu**, **Inteligentnych systemów zarządzania** oraz **Wysokiej jakości życia**;

W przypadku **Bezpiecznej żywności** istotniejsze są zasoby pracowników o niskich i średnich kwalifikacjach (niskie płace)

W przypadku **Bezpiecznej żywności** kluczowe znaczenie ma wyposażenie w środki trwałe – maszyny i urządzenia

Czynniki i zasoby konkurencyjności przedsiębiorstw

Firmy należące do specjalizacji **Wysoka jakość życia** wskazują więcej czynników ich konkurencyjności – w porównaniu z trzema pozostałymi specjalizacjami co wynika to z dużej heterogeniczności przedsiębiorstw zaliczonych do tej grupy.

Cena produktów i usług jest mniej istotna w przypadku **Inteligentnych systemów zarządzania**, a bardziej istotna w szczególności w przypadku **Wysokiej jakości życia** i **Nowoczesnych usług dla biznesu**.

Ekologiczność produktów i usług ma znaczenie w przypadku **Bezpiecznej żywności**, a w przypadku pozostałych specjalizacji jest zdecydowanie mniej istotna.

Nowoczesne usługi dla biznesu w mniejszym stopniu niż pozostałe specjalizacje opierają swoją konkurencyjność na wzornictwie oraz nowoczesności/zaawansowaniu technologicznym.

Barierzy utrudniające rozwój

	Bezpieczna żywność	Inteligentne systemy zarządzania	Nowoczesne usługi dla biznesu	Wysoka jakość życia
Regulacje prawne	33.7%	36.7%	37.2%	27.1%
Brak wystarczających środków finansowych	44.4%	27.1%	28.6%	30.7%
Zbyt wysokie obciążenia pozapłatowe lub/i zbyt wysoka płaca minimalna	33.7%	28.1%	30.2%	30.2%
Opóźnienia płatności ze strony kontrahentów	38.4%	30.2%	30.2%	16.1%
Brak odpowiednio wykwalifikowanych lub/i doświadczonych pracowników	36.2%	30.2%	19.1%	22.6%
Wysokie ceny paliw	47.2%	16.1%	18.1%	21.1%
Wysokie ceny energii elektrycznej/wody/gazu	50.3%	15.1%	17.1%	19.6%
Niepewna sytuacja polityczna	21.1%	30.2%	24.6%	23.6%
Brak wystarczającej liczby pracowników	30.3%	26.1%	13.6%	19.6%
Wysokie ceny wynajmu/dzierżawy nieruchomości	14.6%	23.1%	22.6%	26.6%
Niepewna koniunktura ogólnogospodarcza	24.7%	22.6%	16.1%	12.1%
Wysoka rotacja pracowników	14.6%	6.5%	5.5%	10.1%
Utrudniony dostęp do kredytów/pożyczek	9.6%	7.5%	12.6%	5.0%
Inne czynniki	15.6%	9.0%	11.1%	15.6%
Żadne z powyższych	6.6%	12.6%	12.1%	15.6%
Nie wiem/trudno powiedzieć	0.5%	0.5%	1.5%	0.0%

Bezpieczna żywność: wysokie ceny energii elektrycznej/wody/gazu oraz wysokie ceny paliw, brak wystarczających środków finansowych, opóźnienia płatności ze strony kontrahentów, brak odpowiednio wykwalifikowanych lub/i doświadczonych pracowników.

Inteligentne systemy zarządzania: regulacje prawne, opóźnienia płatności ze strony kontrahentów, brak odpowiednio wykwalifikowanych lub/i doświadczonych pracowników, niepewna sytuacja polityczna oraz koszty pracy.

Nowoczesne usługi dla biznesu: regulacje prawne, koszty pracy, opóźnienia płatności ze strony kontrahentów, brak wystarczających środków finansowych, oraz niepewna sytuacja polityczna.

Wysoka jakość życia: brak wystarczających środków finansowych, zbyt wysokie obciążenia pozapłatowe lub/i zbyt wysoka płaca minimalna, regulacje prawne, wysokie ceny wynajmu/dzierżawy nieruchomości, oraz niepewna sytuacja polityczna. Brak środków finansowych nie idzie w parze z utrudnionym dostępem do kredytów/pożyczek

Prezentacja działań na rzecz wzmocnienia łańcucha dostaw w obszarze mikroelektroniki i fotoniki

Adam Piotrowski

Związek Pracodawców PPFT i Instytut Technologii Elektronowej

Identyfikacja barier rozwoju zidentyfikowanych potencjalnych międzyregionalnych łańcuchów wartości *// część warsztatu*

Jacek Dębczyński, Łukasz Wielec, Tomasz Klimczak

Zakończenie warsztatu

1. Informacja o sposobie wykorzystania wyników warsztatu,
2. Informacja o dalszym przebiegu prac nad aktualizacją RIS Mazowsze